

Ortaokul öğrenci görüşlerine göre başarısızlığın nedenleri

Murat Tuncer

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Elazığ, Türkiye, mtuncer@firat.edu.tr, orcid.org/0000-0003-2036-4592

Ferdi Bahadır

Erzincan Üniversitesi, Refahiye Meslek Yüksekokulu, Erzincan, Türkiye, fbahadir@erzincan.edu.tr,
orcid.org/0000-0002-4777-4762

Geliş: 10.12.2017, Yayın: 25.12.2017

ÖZ

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin başarısızlık nedenlerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından alanyazın taramasına göre oluşturulan başarısızlık nedenleri anketi yardımıyla toplanmıştır. Araştırmanın bulgularından biri öğrencilerin geleceğe yönelik öğretim hedefi belirlemede zorlandıklarıdır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu hedeflediği öğretim kademesini gidebildiğim yere kadar gitmek istiyorum olarak ifade etmiştir. Başarı algılarını “Kararsızım” veya “Başarısızım” şeklinde ifade eden öğrencilerin yaklaşık yarısı başarısızlık nedeni olarak kendilerini, arkadaşlarının başarısızlık nedeni olarak arkadaşlarını görmekteyiz. Ayrıca öğrenciler sırasıyla en çok başarısız oldukları ya da çalıştıkları halde başaramadıkları dersi matematik, İngilizce ve Türkçe olarak ifade etmişlerdir. Öğrenci görüşlerine göre başarısızlık nedeni olarak öne çıkanlar “Kardeşlerim yüzünden başarılı olamıyorum” ve “Sağlık sorunları olduğundan başarılı olamıyorum” nedenleridir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin çok az bir bölümü başarısızlık nedeni olarak öğretmenlerini göstermişlerdir. Öğrencilerin başarısızlıklarını bir dış etkene bağlamamaları başarısızlık sorununun aşılması açısından önemli bir durum olarak gösterilebilir.

Anahtar Kelimeler: Başarısızlık, Öğrenci görüşleri, Ortaokul öğrencileri, Akademik başarı,

Reasons for underachievement by secondary schools students opinions

ABSTRACT

The purpose of this research is to evaluate the reasons for underachievement of the secondary school students according to the students' opinions. The data of the study were collected with the help of the researchers' underachievement reasons questionnaire. One of the findings of the research is that students have difficulty in determining the educational goal for the future. The majority of the students stated that I want to go as far as I can to the level of education that they aim at. Nearly half of the students who express their perceptions of success as "Undecided" or "Failed" see themselves as the cause of underachievement, their friends as the cause of their underachievement. In addition, students expressed the most unsuccessful or unsuccessful courses in mathematics, English and Turkish, respectively. According to student opinions, the reasons for the underachievement are "I cannot succeed because of my brothers" and "I am not successful because of my health problems". A small proportion of the students in the survey showed their teachers as reasons for underachievement. Underachievement to connect students' underachievement to an external influence can be seen as an important issue in terms of overcoming the problem of underachievement.

Keywords: Underachievement, Student opinions, Secondary school students, Academic achievement,

© 2017 Hakemli, açık erişim, bilimsel dergi, KSUED tarafından DergiPark'ta yayınlanmıştır. (www.dergipark.gov.tr/ksued)

Atıf: Tuncer, M., Bahadır F. (2017). Ortaokul öğrenci görüşlerine göre başarısızlığın nedenleri, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-11.

GİRİŞ

Temel amacı insan yetiştirmek olan eğitim sistemimiz, bu süreci gelişi güzel sürdürmüyüp, belirli bir program dâhilinde gerçekleştirmektedir. Bunu için ülkemizde uygulanan eğitim programları, program geliştirme çabaları ile sürekli değişim ve gelişim halindedir. Bütün bu çabaların en önemli amacı eğitimin tanımlarında sıkça vurgulanan; hedeflenen davranışa ulaşmış başarılı bireylerin yetiştirilmesini sağlamaktır.

Silah (1994) genel olarak başarıyı; öğrencinin bir alanda edindikleri açısından belirli bir düzeye erişmesi, akademik başarıyı ise; okulda gördüğü akademik dersler açısından belirli bir bilgi düzeyine ulaşması şeklinde açıklamıştır. Yaşar ve Balkıs'da (2004) benzer bir açıklama yaparak akademik başarıyı öğrencinin bulunduğu okul, sınıf ve derse göre belirlenmiş, sonuçlara ulaşmada göstermiş olduğu ilerlemeler olarak belirtirken, çağdaş anlamda başarı kavramının akademik başarı ile sınıflandırılmayacağını, bilgi ve beceri gibi bilişsel davranışlar kadar, ilgiler, kişilik özellikleri ve tutumlar gibi bilişsel olmayan davranışları da içerdiğini belirtmektedir. Başarısızlık kavramı ise daha çok çocuğun ya da gencin uzun süreli, hemen her dersten, gelişim düzeyinin ve yeteneklerinin altında başarı göstermesi ve bu başarısızlığı bir türlü telafi edememesi durumu olarak kabul edilmektedir (Soydaş ve Bayraker, 2006). Bu anlamda okul başarısızlığını Topbaş (1998: 59); bir öğrencinin, kendi yaş ve yetenek düzeyine uygun öğrenme yaşantısı sağlandığı halde, ortalama okul başarısı gösteren öğrencilere göre önemli ölçüde başarısızlık göstermesi olarak tanımlamıştır.

Başarısızlık nedenlerinin belirlenmesi eğitimle ilgilenen bütün paydaşlara veri sunması ve eğitim politikalarını yönlendirmesi açısından önemlidir (Akbaba-Altın, 2008). Öğrenci başarısızlığına yönelik alan yazında (Groswick ve Jones, 1981; Bean, Bush, McKenry, ve Wilson, 2003; Patır ve Yıldız, 2008; Kandemir, 2012; Week, Micheal ve Peplau, 1980; Özbaş, 2010; Boozer ve Rouse, 2001; Özer ve Altun, 2011; Gültekin, 2007; Erdil, 2010; Maton, Hrabowski III, ve Greif, 1998; Boozer ve Rouse, 2001) araştırmalara rastlanmaktadır. Eğitim bir ekip işidir (Akbaba-Altun ve Çakan, 2004) ve bir yerde başarısızlık varsa, sadece öğrenci değil eğitim sisteminde doğrudan veya dolaylı olarak var olan tüm faktörler sorgulanmalıdır. Öğrencilerde başarısızlık nedenlerini genel olarak iki grupta toplayan (Tezcan, 1999: 228) bunlardan ilki bireysel nedenler olup; öğrencinin doğuştan getirdiği kalıtsal sebepler ve bireysel özellikleridir. İkinci olarak sosyal nedenler olup; aileden kaynaklanan sebepler, okulun niteliğinden doğan sebepler ve ekonomik imkânlardan doğan sebeplerdir.

Demirtaş'a göre (2010) öğrenci başarısında, öğrencinin kendisinden veya kendisi dışından kaynaklanan, kontrol edilebilen veya edilemeyen birçok faktörün etkisi vardır. Aslanargun (2007) ise öğrencilerde başarısızlık nedenini, okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde işletilememesinden dolayı gerçekleşen ciddi iletişim bozukluklarına bağlamaktadır. Şama ve Tarım da (2007) benzer şekilde, öğrencilerin başarısızlıklarındaki en büyük etkenin ailelerin çocuklarına olan ilgisizliklerinin olduğu görüşündedir. Aynı araştırmada bunun yanında etkili olan diğer faktörlerin önem sıralamasını; aile ortamının huzursuz olması, aile bireylerinin eğitim seviyesinin düşük olması, ailesinin ekonomik sorunlarının olması olarak açıklamıştır. Altinkurt (2008) öğrencide başarısızlığın okula devamsızlıktan kaynaklandığını, devamsızlık yapmasında ise okul yönetiminin etkisi olduğunu belirtmiştir. Boş zamanlarda yeterli sosyal etkinliklerin olmayışı, okul giriş çıkış saatlerinin uygun olmaması, geç kaldığında öğrencinin okul yönetiminden çekinmesinin öğrencinin okula devamsızlığında üst düzeyde etkili olduğu görüşündedir. Bunun aksine Aküzüm, Yavaş, Tan ve Uçar (2015) ise yaptıkları bir çalışmada başarısızlık sonucunda öğrencilerde devamsızlık probleminin ortaya çıktığı bulgusuna ulaşmışlardır. Çalık (2011:3) öğrenme ve öğretme ortamında başarıyı sınıf içindeki davranışlar ve sınıfın etkili yönetiminin etkilediğini ifade etmiştir. Yaşar ve Balkıs (2004) öğrencilerin başarısızlıklarında rol oynayan faktörlerin başında etkin çalışma yöntemlerinden yoksun olmalarının ve öğretim elemanlarının tutumlarına yönelik alguların geldiğini saptamıştır. Özabacı ve Acat ise (2005) yaptıkları araştırmada öğrencilerin başarısızlık nedenlerini, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevreye göre değiştiğini vurgulamıştır. Akman (1992) ilköğretim öğrencilerinin başarılı olma güdülerinin baskın olduğunu, fakat öğretmen veya velilerin Türkçe ve matematik gibi dersleri genel başarı ölçütü olarak koyduklarında, öğrenciyi boşluğa düşürerek başarısız hissetmelerine yol açtıklarını belirtmektedir.

Öğrenci başarısızlıklarının önlenmesi, başarısızlık nedenlerinin belirlenmesine bağlıdır. Başarıya etki eden faktörler belirlenirse, başarısızlığı ortaya çıkaran nedenlerin kontrol altına alınabileceği düşünülmektedir. Ne var ki doğrudan başarısızlık üzerine yapılmış araştırma sayısı oldukça sınırlı kalmış, yapılan araştırmalar daha çok bazı öğretim yaklaşımlarının öğrenci başarısı üzerine etkisi şeklinde planlanmıştır. Bu araştırma alan yazındaki bu sınırlılıktan yola çıkılarak planlanmıştır. Araştırmanın genel amacı ortaokul öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğrencilerin ulaşmayı hedeflediği öğretim kademesi nedir?
- Öğrenci görüşlerine göre başarısız oldukları ya da çalıştıkları halde başaramadıkları dersler hangileridir?
- Öğrencilerin başarısızlık kaynağına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretim zamanı-, sınıf ve başarı algısı arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Öğretim zamanı, hedef ve başarı arasında nasıl bir ilişki vardır?

YÖNTEM

Araştırma tarama modeli temelinde yürütülmüştür. Karasar (2009) tarama modelini var olduğuna inanılan durumun olduğu haliyle betimlenmeye çalışılması olarak tanımlamaktadır.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın evreni Elazığ il merkezindeki ortaokullardır. Örneklem ise bu evrenden rastgele örneklem seçimi yoluyla belirlenmiş iki okuldaki 6,7 ve 8. sınıf öğrencileridir. Bu okullarda öğrenim gören altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 214 öğrenciye anket uygulanarak öğrenci görüşlerine dayalı olarak başarısızlık nedenleri belirlenmeye çalışılmıştır. Örnekleme ilişkin çeşitli bilgiler tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1: Örnekleme ait bazı bilgiler

		N	%
Okul	A okulu	114	53,3
	B okulu	100	46,7
Cinsiyet	Kız	108	50,5
	Erkek	106	49,5
Öğrenim Türü	Sabah	100	46,7
	Öğlen	114	53,3
Sınıf	6.sınıf	72	33,6
	7. Sınıf	74	34,6
	8. Sınıf	68	31,8
Toplam		214	100,0

Tablo 1’de de görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin 114’ü (%53,3) A okulunda, 100’ü (%46,7) B okulunda öğrenim görmektedir. Öğrencilerin 108’i kız, 106’sı erkektir. 72 öğrenci altıncı, 74 öğrenci yedinci ve 68 öğrenci sekizinci sınıfta öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada araştırmacılar tarafından oluşturulan “Başarısızlık Nedenleri Anketi” Kullanılmıştır. Anket 25 maddeden oluşmakta ve güvenilirlik alfa katsayısı .87 bulunmuştur. Anket maddeleri, Tamamen katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Hiç Katılmıyorum (1) şeklinde puanlanmaktadır. Anketin geçerliği uzman görüşü ile belirlenmiştir. Anket maddelerinin dışında yedi ayrı soru yöneltilerek öğrencilerin bireysel başarı algıları, ulaşmayı hedefledikleri öğretim kademesi, arkadaşlarının neden başarısız oldukları gibi çeşitli bilgiler edinilmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan ilki örnekleme oluşturan öğrencilerin ulaşmayı hedefledikleri öğretim kademesi ile ilgilidir. Bu boyuta yönelik olarak elde edilen bulgular Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin ulaşmayı hedeflediği Öğretim kademesi

Kademe	N	%
Lise Mezunu	5	2,3
Üniversite Mezunu	58	27,1
Gidebildiğim yere kadar gitmek istiyorum	149	69,6
Okulu bırakmak istiyorum	2	0,9
	214	100,0

Öğrencilerin 149’u (%69,6) hedeflediği öğretim kademesini “*gidebildiğim yere kadar gitmek istiyorum*”, 58’i (%27,1) “*üniversite mezunu*” olarak ifade etmiştir. İki öğrenci ise eğitimine devam etmek istemediğini, okulu bırakmak istediğini ifade etmiştir.

Araştırma kapsamında açıklığa kavuşturulmaya çalışılan bir diğer durum öğrencilerin hangi dersleri daha zor bulduklarıdır. Bu duruma yönelik olarak elde edilen bulgular tablo 3’te aktarılmıştır.

Tablo 3. Öğrenciler görüşlerine göre başarısız oldukları ya da çalıştıkları halde başaramadıkları dersler

Ders	f	%
Matematik	64	52
İngilizce	26	21
Türkçe	14	11
Sosyal Bilgiler	13	11
Fen ve Teknoloji	5	4
	122	100,0

Tablo 3’de görüldüğü gibi, öğrencilerin 64’ü (%52) başarısız olduğu ya da çalıştıkları halde başarılı olamadığı dersin Matematik, 26’sı (%21) İngilizce ve 14’ü (%11) Türkçe dersi olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırma kapsamında ayrıca öğrencilere kendi başarı durumlarını nasıl algıladıkları sorulmuştur. Öğrencilerin 127’si (%59,3) kendilerini “*başarılıyım*”, 15’i (%7) “*başarısızım*” ve 72’si (%33,6) ise başarı durumları konusunda “*kararsızım*” düzeyinde ifade etmişlerdir. Başarı algılarını “*Başarılıyım*” şeklinde ifade eden öğrencilerin anket sorularını cevaplamamaları istenmiş, kendilerini “*Başarısız*” veya başarı algılarını “*Kararsızım*” şeklinde ifade eden öğrenci görüşleri ise Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin başarısızlık kaynağına ilişkin görüşleri

Başarısızlığınızın Nedeni						Arkadaşlarınızın Başarısızlığının Nedeni					
Öğretmenleri	Ailem	Arkadaşlarım	Kendim	f	%	Öğretmenleri	Aileleri	Arkadaşları	Kendisi	f	%
•				9	10,3	•				1	1,1
	•			1	1,1		•			1	1,1
		•		16	18,4			•		12	13,8
			•	40	46,0				•	42	48,3
•		•		3	3,4	•	•			1	1,1
•			•	3	3,4	•		•		2	2,3
	•	•		3	3,4	•			•	3	3,4
			•	3	3,4		•	•		1	1,1
		•	•	9	10,3		•		•	6	6,9
Toplam				87	100,0			•	•	15	17,2
							•	•	•	3	3,4
						Toplam				87	100,0

Tablo 4'e göre, bu boyuta yönelik elde edilen bulgulara göre başarı algılarını "Kararsızım" veya "Başarısızım" şeklinde ifade eden öğrencilerin 40'ı (%46,0) başarısızlık nedeni olarak kendilerini, arkadaşlarının başarısızlık nedeni olarak arkadaşlarını (%48,3) görmektedirler.

Araştırma kapsamında ayrıca öğretim zamanı- Sınıf ve Başarı algısı arasında nasıl bir ilişki vardır? sorusuna yanıt aranmış, elde edilen bulgular Tablo 5'teki çapraz tablo ile açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 5. Öğretim zamanı, sınıf ve başarı algısı ilişkisi

Öğretim Zamanı			Başarı Algısı		Toplam
			Kararsızım	Başarısızım	
Sabah Grubu	6. Sınıf	f	4	1	10
		%	80,0	20,0	100,0
	Sınıf 7. Sınıf	f	13	2	15
		%	86,7	13,3	100,0
	8. Sınıf	f	20	4	24
		%	83,3	16,7	100,0
Toplam	f	37	7	44	
%	84,1	15,9	100,0		
Öğlen Grubu	6. Sınıf	f	2	2	4
		%	50,0	50,0	100,0
	Sınıf 7. Sınıf	f	17	5	22
		%	77,3	22,7	100,0
	8. Sınıf	f	16	1	17
		%	94,1	5,9	100,0
Toplam	f	35	8	43	
%	81,4	18,6	100,0		

Tablo 5'de görüldüğü gibi başarı algılarını "Kararsızım" veya "Başarısızım" şeklinde belirtilen öğrencilerden sabah grubunda en kalabalık grubu 8. sınıf öğrencileri, öğ. sonra grubunda ise 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

“Öğretim zamanı, hedeflenen öğretim kademesi ve başarı algısı arasında nasıl bir ilişki vardır?” sorusuna yönelik olarak verilen cevaplar ise Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6. Öğretim zamanı, hedef ve başarı algısı ilişkisi

Öğretim Zamanı			Başarı Algısı		Toplam
			Kararsızım	Başarısızım	
Sabah Grubu	Hedef	Üniversite Mezunu	f 9	1	10
			% 90,0	10,0	100,0
	Gidebildiğim Yere Kadar	f 28	4	32	
		% 87,5	12,5	100,0	
	Okulu Bırakmak	f 0	2	2	
		% 0,0	100,0	100,0	
Toplam	f 37	7	44		
	% 84,1	15,9	100,0		
Öğlen Grubu	Hedef	Lise Mezunu	f 0	2	2
			% 0,0	100,0	100,0
	Üniversite Mezunu	f 11	2	13	
		% 84,6	15,4	100,0	
	Gidebildiğim Yere Kadar	f 24	4	28	
		% 85,7	14,3	100,0	
Toplam	f 35	8	43		
	% 81,4	18,6	100,0		

Tablo 6’da, hedeflenen öğretim kademesi açısından bakıldığında her iki öğretim zamanı grubunda da öğrencilerin “Gidebildiğim yere kadar gitmek istiyorum” seçeneğinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Bunun yanında sabah grubundaki 2 öğrenci okulu bırakmayı düşündüklerini belirtmişlerdir.

25 maddelik başarısızlık nedenleri anketine yönelik öğrenci görüşleri ise Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Başarısızlık nedenleri anketine yönelik öğrenci görüşleri

Maddeler	SS
1 Ailedeki huzursuzluk yüzünden başarılı olamıyorum	4,07 1,22
2 Ailemin beni fazla ihmal etmesi (ilgilenmemesi) yüzünden başarılı olamıyorum.	4,1 1,16
3 Kardeşlerim yüzünden başarılı olamıyorum.	4,23 1,13
4 Ailemin sürekli ders çalış demesinden bıktığımdan dolayı başarılı olamıyorum.	3,3 1,54
5 Sağlık sorunlarım olduğundan başarılı olamıyorum.	4,33 1,18
6 Kimseye açamadığım sorunlarım yüzünden başarılı olamıyorum.	3,62 1,33
7 İyi ve verimli ders çalışma yöntemlerini bilmediğimden başarılı olamıyorum.	3,33 1,3
8 Bazı derslere karşı yeteneğim olmadığından başarılı olamıyorum.	2,97 1,22
9 Çalışmalarımın takdir edilmeyişinden dolayı başarılı olamıyorum.	3,57 1,23
10 Başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden başarılı olamıyorum.	3,34 1,45
11 Sınıfımızın çok kalabalık ve gürültülü oluşundan dolayı başarılı olamıyorum.	2,77 1,46
12 Dikkatsiz olduğumdan başarılı olamıyorum.	3,24 1,37
13 Eve sürekli misafir gelmesinden dolayı başarılı olamıyorum.	3,79 1,39
14 Sınavlarda çok heyecanlı olduğumdan başarılı olamıyorum.	3,11 1,48
15 Okulumun değişmesinden (nakil olmamdan) dolayı başarılı olamıyorum.	4,03 1,29
16 Öğretmenlerimin dersleri monoton bir şekilde anlatmasından dolayı başarılı olamıyorum.	3,32 1,56
17 Aynı gün birden fazla sınavın yapılmasından dolayı başarılı olamıyorum.	3,29 1,47
18 Ders programında zor derslerin üst üste gelmesinden dolayı başarılı olamıyorum	3,33 1,39
19 Önceki sınıflardan gelen bilgilerim yetersiz olduğundan başarılı olamıyorum.	3,61 1,39
20 Bu okulu sevmediğimden başarılı olamıyorum.	4,02 1,27

21	Sınavlarda düzeyimin üstünde sorular sorulduğundan dolayı başarılı olamıyorum	3,55	1,39
22	Ders dışı konularla (oyun, televizyon, bilgisayar vb.) çok ilgilendiğimden dolayı başarılı olamıyorum.	3,74	1,32
23	Bana ait çalışma odamın olmayışından dolayı başarılı olamıyorum.	4,17	1,25
24	Düzenli beslenemediğimden (kahvaltı yapamadığımdan vs.) dolayı başarılı olamıyorum.	4,16	1,2
25	Anlayamadığım konularda öğretmenime soru sormaktan çekindiğimden dolayı başarılı olamıyorum.	3,41	1,54

Tablo 7’deki görüşler veri toplama aracının cevap seçenekleri açısından tekrar düzenlendiğinde Tablo 8’deki gibi özetlenebilir.

Tablo 8. *Başarısızlık nedenleri anketine yönelik öğrenci görüşlerinin veri toplama aracı cevaplarına göre özeti*

Seçenekler	Sınırlar	Maddeler
Hiç Katılmıyorum	1,00-1,79	-
Katılmıyorum	1,80-2,59	-
Kararsızım	2,60-3,39	4,7,8,10,11,12,14,16,17,18,
Katılıyorum	3,40-4,19	1,2,6,9,13,15,19,20,21,22,23,24,25
Tamamen Katılıyorum	4,20-5,00	3,5

Tablo 8’de de görüldüğü gibi öğrenci görüşlerine göre başarısızlık nedeni olarak “*Kardeşlerim yüzünden başarılı olamıyorum (X=4,23)*” ve “*Sağlık sorunlarım olduğundan başarılı olamıyorum (X=4,33)*” maddeleri öne çıkmaktadır. Bir başka dikkat çeken bulgu ise ölçme aracında yer alan başarısızlık nedenlerinden hiç birine “hiç katılmıyorum” ve “katılmıyorum” düzeyinde görüş ortalamasının olmamasıdır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu hedeflediği öğretim kademesini sırasıyla “*gidebildiğim yere kadar gitmek istiyorum*”, ve “*üniversite mezunu*” olarak ifade etmiştir. Kendilerini “*başarısız*” olarak niteleyen ve başarı durumları konusunda “*kararsız*” olan öğrencilerin de “*gidebildiğim yere kadar gitmek istiyorum*” seçeneğinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Öğrencilerin genel olarak hedefledikleri öğretim kademesi boyutunda kesin bir hedef koyamadıkları, hedef koymakta zorlandıkları veya duruma göre hareket etmeyi tercih ettikleri söylenebilir. Öğrencilerin hedef koymakta zorlanmalarının nedeni yükseköğretime geçiş sistemindeki sürekli bir değişim olgusu olabilir.

Öğrenciler en çok başarısız oldukları ya da çalıştıkları halde başaramadıkları dersi sırasıyla Matematik, İngilizce ve Türkçe olarak ifade etmişlerdir. Öğrencilerden 127’si kendilerini “*başarılıyım*”, 15’i “*başarısızım*” ve 72’si ise başarı durumlarını “*kararsızım*” seçeneğiyle açıklamışlardır. Kendilerini başarısız olarak niteleyen öğrenciler başarısızlık nedeni olarak kendilerini, arkadaşlarının başarısızlık nedeni olarak arkadaşlarını görmekte-dirler. Öğrenci görüşlerine göre başarısızlık nedeni olarak öne çıkan nedenler “*Kardeşlerim yüzünden başarılı olamıyorum*” ve “*Sağlık sorunlarım olduğundan başarılı olamıyorum*” dur. Her ne kadar alan yazında başarısızlığın okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde işletilememesinden (Aslanargun, 2007; Hoşgörür ve Polat, 2015), okula devamsızlıktan (Altınkurt ,2008; Kablan, 2009) ve sınıf içindeki davranışlar ve sınıfın etkili yönetilememesinden (Çalık ,2011:3) kaynaklandığına yönelik görüşler belirtilmişse de bu araştırma ile elde edilen kardeşler ve sağlık sorunları nedeniyle başarılı olamama bulgusu başarısızlık nedenine ilişkin farklı bir boyut yaratmıştır. Sezgin, Koşar, Koşar ve Er (2016) yapmış oldukları çalışmada akademik başarısızlığın nedenlerini bireysel, ailevi, okul ve eğitim sistemi kaynaklı olacak şekilde sınıflamışlardır. Bu iki araştırmanın ailevi ve bireysel nedenler anlamında bulgu benzerliği içerdiği görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin başarısızlıklarının nedeni olarak kendilerini görmeleri de Çalık’ın (2011:3) başarısızlığın sınıfın etkili yönetilememesinden kaynaklandığı görüşü ile çelişmektedir. Araştırmanın önceki bölümünde elde edilen hedef koyamama bulgusu bu bulgu ile birlikte değerlendirildiğinde okullardaki rehberlik servislerinin eğitsel rehberlik görevlerini başarıyla yürütemedikleri şeklinde değerlendirilebilir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin çok az bir bölümü başarısızlık nedeni olarak öğretmenlerini göstermişlerdir. Bu konuda Yıldırım (2000) öğretmen desteği, aile desteği, yalnızlık ve

sınav kaygısı değişkenlerinin akademik başarıyı manidar biçimde yordadığını, buna karşın arkadaş desteğinin yordamadığı sonucuna ulaşmıştır. Sığı ve Gürbüz (2011) ise sorumluluk ve açıklığın akademik başarıyı sırasıyla en iyi yordayan değişkenler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yıldırım (2000) öğretmen ve aile desteğinin öğrencilerin akademik başarılarını etkilediğini belirterek bu araştırma ile benzer sonuçlar paylaşmıştır. Gülcan ve Taner de (2011) yöneticiler ve öğretmenlerin öğrencilerin evlerin ziyaret etmesinin başarıya etkisi olduğunu belirtmektedirler. Bu bulgu ve görüşlerin aksine, akademik başarıya yönelik değişkenleri meta-analiz yöntemiyle değerlendiren Sarier (2016) sosyo-ekonomik durum, öz-yeterlik ve motivasyonun en etkili değişkenler olduğunu rapor etmiştir. Alan yazında başarısızlık olgusunun süregelen bir durum olduğunu belirten çalışmalara da rastlanmıştır. Bu anlamda Dam (2008) öğrencinin bir önceki öğrenim kademesindeki başarı durumunun bir sonrakini etkilediğini ifade etmiştir. Benzer şekilde Kaya (2011) araştırmasında ilköğretimde başarısız olduğu halde liseye geçen öğrencilerin büyük sorun oluşturduğu bulgusuna yer vermiştir. Diğer taraftan öğrencilerin başarısızlıklarını bir dış etkene bağlamamaları başarısızlık sorununun aşılması açısından önemli bir durum olarak gösterilebilir.

Araştırma bulguları kapsamında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Öğrencilerin başarısızlık nedenleri konusunda kendilerini de işaret etmeleri bu sorunun aşılması noktasında umut vericidir. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile başarısızlık sorumluluğunu paylaşan bu öğrencilerin eğitsel rehberlik faaliyetleri kapsamında bu sorunlarının aşılması olasıdır.
- Araştırma kapsamındaki öğrencilerin sonraki yaşamlarına yönelik hedef koymakta zorlanmaları ciddi bir sorundur. Bu sorunun nedenleri çoklu bakış açıları ile ortaya konulmalıdır.
- Alan yazındaki araştırma bulgularına rağmen geçen sürede başarısız olunan derslerde bir değişme olmaması bu yönde etkili bir eylem planının olmadığını göstergesidir. Özellikle matematik ders başarısızlığındaki düşüklüğün duyuşsal bağlam açısından ele alınmasında yarar görülmektedir.

Yazar notları

Bu çalışma, 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

- Akbaba-Altun, S & Çakan, M. (2008). Öğrencilerin sınav başarılarına etki eden faktörler: LGS/ÖSS sınavlarındaki başarılı iller örneği. *Elementary Education Online*, 7(1), 157-173. <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Akbaba-Altun, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Elementary Education Online*, 8(2), 567-586. <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Akman, Y. (1992). İlköğretim düzeyindeki öğrencilerin rehberlik gereksinimleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 4-6.
- Aküzüm, C., Yavaş, T., Tan, Ç. & Uçar M.B. (2015). İlköğretim kurumu öğrencilerinin devamsızlık ve okul terki nedenleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 167-192.
- Altinkurt, Y. (2008). Öğrenci devamsızlıklarının nedenleri ve devamsızlığın akademik başarıya olan etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 129-142.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-Aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 119-135.
- Bean, R.A., Bush, K. R., McKenry, P.C., & Wilson, S.M. (2003). The Impact of parental, support, behavioral control, and psychological control on the academic achievement and self-esteem of African-American and European American Adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 18(5), 523-541.
- Boozer, M & Rouse, C. (2001). Intraschool variation in Class Size: Patterns and implications. *Journal of Urban Economics*, 50(1):163-189.
- Çalık, T. (2011). Sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramlar (Ed: L. Küçükahmet) *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 75-99.
- Demirtaş, Z. (2010). Liselerde okul kültürü ve öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 208-223.

- Erdil, Z. (2010). Sosyoekonomik olarak risk altında bulunan çocuklara yönelik erken müdahale programları ve akademik başarı ilişkisi. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 17(1), 72- 78.
- Grosnick, R. A. & Jones, W. H. (1981). Loneliness, selfconcept and adjustment. *Journal of Psychology*, 107, 237-240.
- Gülcan, M. G. & Taner, N. (2011). Öğretmen görüşlerine göre ilköğretimde ev ziyaretinin okul başarısına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 129- 144.
- Gültekin, M. (2007). Dünyada ve Türkiye’de ilköğretimdeki yönelimler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 477-502.
- Hoşgörür, V. & Polat, M. (2015). Ortaokul öğrencilerinin okula devamsızlık nedenleri (Söke İlçesi Örneği). *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), SS. 25-42.
- Kaplan, Z. (2009). Öğretmen adaylarının derse devamının öğrenme başarısına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (25), 22-32
- Kandemir, M. (2012). Öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının, kaygı, başarısızlık korkusu, benlik saygısı ve başarı amaçları ile açıklanması. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2 (4), 81-88.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, M.F. (2011). Öğrencilerin coğrafya dersinde hazır bulunurluk düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6(4), 737-754.
- Maton, K.I. & Hrabowski III, F.A. (1998). Preparing the way: A qualitative study of high- achieving African American Males and the role of the family. *American Journal of Community Psychology*, 26(4), 639-668.
- Özabacı, N. & Acat, M.B. (2005). Sosyo ekonomik çevreye göre ilköğretim öğrencilerinin başarısızlık nedenleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 145-170.
- Özbaş, M. (2010). İlköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının nedenleri. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156), 32- 44.
- Özer A.& Altun E., (2011). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 45 – 72.
- Sarıer, Y. (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 1-19.
- Sezgin, F., Koşar, D., Koşar, S. & Er, E. (2016). Liselerde akademik başarısızlık: Nedenleri ve önlenmesine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 95-111.
- Siğrı, Ü. & Gürbüz, S. (2011). Akademik başarı ve kişilik ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(1), 30-48.
- Silah, M. (1994). Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen çeşitli nedenler arasında süreksiz durumluk kaygınının yeri ve önemi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10, 102-115
- Soydaş, E. & Bayraker, E. (2006). Başarısızlık Nedenleri Anketi Sonuç Değerlendirme. Sorgun: Rehberlik ve Araştırma Merkezi. <http://www.sorgunram.gov.tr>, 10.01.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Şama, E & Tarım, K. (2007). Öğretmenlerin başarısız olarak algıladıkları öğrencilere yönelik tutum ve davranışları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 135-154.
- Tezcan, M. (1999). *Eğitim Sosyolojisi* (12. Baskı). Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Topbaş, S. (1998). Öğrenme Güçlüğü Gözlenenler (Ed: Eripek. S) *Özel Eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Week, D. G., Micheal, J. L. & Peplau, L. A. (1980). Relation between loneliness and depression: A Structural Equation Analysis, *Journal of Personality and Social Psychology*, 30, 1238-1244.
- Yaşar, M. & Balkis, M. (2004). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yaz okuluna kayıt yaptıran öğrencilerin başarısızlık nedenlerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 130- 165.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik başarının yordayıcısı olarak yalnızlık, sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 167- 176.

EXTENDED SUMMARY

Reasons for underachievement by secondary schools students opinions

Problem Statement: The prevention of student underachievement depends on the determination of the causes of underachievement. If the factors affecting success are determined, it is thought that the causes of underachievement can be controlled. Nevertheless, the number of studies on direct underachievement has been rather limited, and research has been planned mostly as the effect of some teaching approaches on student achievement. This research was planned out of this limitation of the summer field.

Purpose of the Study: The general aim of this study is to evaluate secondary school students' views on the causes of underachievement. In this scope; What is the teaching stage that students aim to reach? According to the students' opinions, what are the underachievements or the lessons they have failed to achieve? How are the views of the students on the source of underachievement? Teaching time - how is the relationship between class and achievement? What is the relationship between teaching time and target and achievement perception? Answering their questions was sought.

Methodology: The research was conducted on the basis of the survey model. Karasar (2009) defines the survey model as attempting to describe it as if it were believed that it exists. The universe of this research is secondary school in Elazig province center. The sample is 6th, 7th and 8th grade students in two schools determined by random sample selection from this phase.

The "Reasons for Underachievement Questionnaire" was used by the researchers in the research according to the field literature survey. The questionnaire consists of 25 items and the reliability alpha coefficient is 87. Survey items are scored as Totally agree (5), Participate (4), Undecided (3), Participate (2) and Never Participate (1). The validity of the questionnaire was determined by expert opinion.

Findings and Discussions: According to the research findings, the majority of the students aimed at the education level, "I want to go as far as I can go" and "university graduate". It has been seen that students who regard themselves as "unsuccessful" and who are "undecided" about their success status are also increasingly focused on the "I want to go as far as I can go" option. It can be said that students are not able to set a definite target in the dimension of education level they are generally aiming at, they have difficulty in setting goals or prefer to act according to the situation. The students expressed the most unsuccessful or unsuccessful courses in Mathematics, English and Turkish respectively. 127 of the students explained themselves as "successful", 15 of them as "unsuccessful" and 72 of them explained their success as "undecided". Students who characterize themselves as unsuccessful see themselves as the cause of underachievement, their friends as the cause of underachievement of their friends.

Conclusions and Recommendations: The following suggestions can be made within the research findings;

- The fact that students point out themselves about the reasons for underachievement is also hoped to overcome this problem. These problems can be overcome with educational guidance activities of these students who share responsibility for guidance and counseling services and underachievement.

- It is a serious question that students within the scope of research have difficulty in setting goals for their next life. The reasons for this problem should be set out in multi-view angles.

- Despite the research findings in the field, there is no change in the courses that have failed in the past, which is an indication that there is no effective action plan in this direction. In particular, it is useful to consider the low level of mathematics course success in terms of affective context.